

University of Groningen

Förord

Broomans, Petra; Jiresch, Ester; Klok, Janke; Schüppert, Anja

Published in:
Transit – 'Norden' och 'Europa'

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2018

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Broomans, P., Jiresch, E., Klok, J., & Schüppert, A. (2018). Förord. In P. Broomans, E. Jiresch, J. Klok, & A. Schuppert (Eds.), *Transit – 'Norden' och 'Europa': IASS XXXI 2016* (pp. 5-15). Barkhuis Publishing.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

FÖRORD

Petra Broomans
Rijksuniversiteit Groningen
p.broomans@rug.nl

Ester Jiresch
Rijksuniversiteit Groningen
e.jiresch@rug.nl

Janke Klok
Humboldt-Universität zu Berlin
janke.klok@hu-berlin.de

Anja Schüppert
Rijksuniversiteit Groningen
a.schueppert@rug.nl

IASS (International Association for Scandinavian Studies) är en internationell organisation för forskning i nordisk litteratur, kultur och språk. Organisationen grundades i Cambridge år 1956, och vartannat år organiseras en konferens där medlemmarna möts. IASS konferenserna brukar äga rum i ett nordiskt land omväxlande med ett land utanför Norden. År 2016 organiserades den 31:a IASS konferensen vid Rijksuniversiteit Groningen i Nederländerna (värd nordiska sektionen – Europese Talen en Culturen) 9-13 augusti. Konferensens tema var *Transit – 'Norden' och 'Europa'*. Det var andra gången att det organiserades en IASS konferens i Nederländerna. År 1960 anordnades konferensen i Oosterbeek.

Som sig bör enligt IASS-tradition ramades det akademiska programmet (plenumföreläsningar, sessioner, paneldebatter och den avslutande generalförsamlingen) in av författarevenemang för både konferensdeltagare och allmän publik. Närmare bestämt bjöds det på en poesiäfton med Pia Taftup och Steinunn Sigurdardóttir, en utflykt med en författareftermiddag med Monika Fagerholm, Ann-Helén Laestadius, Mikael Niemi och Sigbjørn Skåden och efter konferensen en författareftermiddag med Mikael Niemi och Ann-Helén Laestadius i samarbete med bland andra Sveriges ambassad. Författare som Laestadius, Niemi och Skåden som skriver om minoriter i Norden anknöt till några av kongressens teman: minoritetskultur och –litteratur samt dynamiken mellan centrum och periferi.

En av utgångspunkterna för IASS 2016 var att 2000-talet präglas av en dynamik som har flera sidor. Det råder en skör balans mellan "the global" (det globala) och "the local" (det lokala). Termen 'glocalisering' har myntats för att understryka interaktionen mellan dessa två ibland motstridiga koncept, där nya impulser utifrån förenas med det som redan finns.

Mot bakgrund av globaliseringen har Norden och Europa hamnat i en övergångsfas, en transit, där samarbete på olika områden har återupptagits eller inletts. Även inom humaniora återspeglas omvärldens transitioner och gränsöverskridanden. Inom discipliner som kultur,

litteratur och språk har pendlingen mellan det globala och det lokala alltid gjort sig gällande, alltsedan grundandet av de akademiska disciplinerna och utbildningarna.

Det har alltid funnits såväl lokalt eller nationellt orienterade rörelser samt internationellt orienterade rörelser. I början av 2000-talet fördes å ena sidan kanondebatter i olika länder, å andra sidan fanns det redan en tendens till att skriva transnationella litteraturhistorier. Indelningen i centrum och periferi har invaderat den litteraturvetenskapliga diskursen. Utifrån ett institutionellt perspektiv har kultur, litteratur och språk blivit indelade i perifera och centrala entiteter. Frågor man kan ställa här är ur vilket perspektiv man skriver en sådan transnational litteraturhistoria: ur centrumets perspektiv eller ur periferins? Vilken diskurs kommer att vara ledande? Eller ska vi inkludera bägge perspektiven?

I många av de små språkområdena utges procentuellt mer översatt litteratur än inhemsk litteratur. Det innebär att kulturförmedlare har en stor roll i produktionen av litteratur. I en transnational litteraturhistoria kan deras insatser synliggöras. I det sammanhanget är t ex databaser och översättarbibliografier av stor betydelse för att få information om dessa mestadels osynliga aktörer i det litterära fältet. Till saken hör att digitaliseringen har blivit ett viktigt instrument för de olika aktörerna.

De stora migrationsvågorna efter andra världskriget har också ändrat samhällena i Europa och Norden. Migration är inte något nytt, folkvandringar har ägt rum i alla tider. Vikingarna, göterna och handelsresanden under Hansa-tiden, upptäcksresanden, de religiösa flyktingarna på 1700- och 1800-talen, the Grand Tour, de europeiska utvandarna till Amerika på 1800- och 1900-talen och studentmigrationer har format vår syn på världen och historien. Alla dessa former av migration har haft inflytande på kultur och språk. Migrationen efter 1980 har gett oss nya litterära genrer och nya ord. Invandrarspråk fick sin legitimitet i film och litteratur och bidrog till att skapa nya identiteter.

Under 2000-talet spred sig diverse nordiska genrer på nytt i Europa. Efter det moderna genombrottets författare som Henrik Ibsen, Amalie Skram, August Strindberg och Knut Hamsun, erövrade Selma Lagerlöf, Sigrid Undset och Karen Blixen det internationella litterära fältet. Efter andra världskriget tillkom en förnyande barnlitteratur av Astrid Lindgren och Tove Jansson. Kring millennieskiftet blev kriminallitteratur och autofiktio, med Karl Ove Knausgård som främsta exempel, de framgångsrika genrer. Filmatiseringar av Henning Mankells, Stieg Larssons, Camilla Läckbergs, Unni Lindells, Jo Nesbøs, Gunnar Staalesens och Jussi Adler Olsens kriminalromaner, för att bara nämna några, hamnade i europeiska biografer och vardagsrum, för att inte glömma de danska tv-serierna – som *The Killing* och *Broen* – som blev världssuccéer. Filmatiseringarna genererade i sin tur nya spännande berättelser och fler filmmanus.

Förutom i filmen har litteraturen gjort sitt inträde i de sociala medierna. Poeter, översättare, redaktörer, tidskrifter, recensenter, bokförlag och litterära sällskap, till och med avlidna författare manifesterar sig på internet, Facebook, Twitter, Instagram och Snapchat. Inte minst invandrare använder sociala medier för att använda och därigenom bevara språk och litteratur.

Alla dessa infallsvinklar återspeglas i bidragen i denna volym. Rubriken för IASS 2016 hade därför också kunnat vara *Norden och Europa i förvandling*. Bidragen visar även att forskningsfältet skandinavistik är i förvandling. Nya teman och nya perspektiv har tillkommit

och även språket i den akademiska diskursen förändras: utav de 32 bidrag finns 11 bidrag på engelska. Detta är onekligen en följd av globaliseringen av samhällen, universitet och forskningsfältet humaniora - och slutdebatten har ännu inte ägt rum.

Plenumföreläsningar

Kongresskriften består av två delar: fem artiklar baserade på plenumföreläsningar utgör första delen. Dessa bidrag visar bredden inom ämnet skandinavistik.

I 'Vilhelm Hammershøi at the *Exposition Universelle* of 1889' diskuterar Jan Cox den danske målarens inträde in i Europas kulturella medvetenhet via *Exposition Universelle* och samband med konstnärer i andra länder, bland andra Johannes Vermeer, Caspar David Friedrich och Julius Exner. Cox behandlar fem målningar och argumenterar för vilka fyra av dessa fem utställdes på *Exposition Universelle* i Paris.

I sin artikel 'Iceland as an imaginary place in a European context. Some literary representations' studerar Sveinn Yngvi Egilsson litterära bilder av Island från 1800-talet tills nu, där han fokuserar det sublimas diskurs. Egilsson analyserar verk av författare som Bjarni Thorarensen och Steingrímur Thorsteinsson och jämför deras verk med nutida Isländska författares verk, till exempel Einar Benedictsson och Halldór Laxness. Egilsson betonar att de sublima eller pastorala elementen inte bara förekommer under den romantiska perioden utan även hos nutida författare och han suggerar att det kanske inte är möjligt att skapa en annan bild av den imaginära platsen Island.

Conceptet 'plats' står även centralt i Kristina Malmios artikel 'Här och där, nära och fjärran – Minoritetslitteraturens rum i en övergångstid' med Monika Fagerholms författarskap som fall. Hon undersöker hur den globala kontexten påverkar den ursprungliga nationella kontexten. Fagerholms roman *Den amerikanska flickan* (2004) illustrerar att den finlandssvenska minoritetslitteraturen fortfarande har den ursprungliga nationella kontexten som utgångspunkt, men att den även överskrider de nationella gränserna och att kulturförmedlingen spelar en viktig roll i denna process.

Även i 'Svalbard in and beyond European Modernity' av Anka Ryall handlar det liksom i Egilssons och Malmios bidrag om en perifer plats: Svalbard. I två memoirer från 1955 skildras livet i denna periferi av Norge. De två berättelserna visar Svalbard som en plats mellan det förflutna och det moderna, ett slags in-betweenness. Den ena berättelsen, skriven av Arthur Oxaas, blickar tillbaka till det förflutna, medans den andra berättelsen, skriven av Liv Balstad, blickar mot framtiden där Svalbard har blivit en del av det moderna Norge. Oxaas' *Svalbard var min verden* andas nostalgi, Balstads *Nord for det øde hav* återspeglar en utopisk känsla av att ha del av emancipation, medborgarskap och välstånd. Båda berättelser har gemensamt det Heideggerianska sättet att ta plats genom att bygga och bo, samt en genusvision på arktisk modernitet.

Marika Tandefelts bidrag 'Ett språk med rötter i fler länder än ett - om svenskan som ett pluricentriskt språk' avslutar delen med plenumföreläsningar. I denna artikel kombineras språk och litteratur. Tandefelt beskriver svenskan som pluricentriskt språk, d.v.s. ett språk som används i flera länder och som har flera standardspråk än bara ett, i det här fallet Sverige (med sverigesvenska som standardspråk) och delar av Finland (med finlandssvenska som standardspråk). Hon ger en översikt över regionala skillnader i båda länderna och diskuterar

utifrån ett institutionellt perspektiv hur skönlitterära författare och förlag reagerar på pluricentricitet i sina språkval, samt hur autenticitet och begriplighet i texterna förmedlas.

Alla artiklar i denna första del handlar om gränsöverskridandet och hur konstnärer, författare, bilder och texter blir påverkade av nya platser och kontexter. Bidragen av Malmio, Ryall och Tandefelt handlar om olika positioneringar av minoritetsspråk och –kulturer, eller om s.k. perifera områden i en dynamisk dialog med ett s.k. centrum.

Sessionsbidrag

Kongresskriftens andra del innehåller artiklar som är baserade på sessionsbidragen. Även dessa bidrag är indelade i alfabetisk följd allt efter författarens efternamn. En tematisk indelning har inte eftersträvt, men texterna kan anknytas till olika teman som formulerades i inför konferensens planering:

- (Trans)litteraturhistorieskrivning och kulturförmedling
- (Trans)migration och litteratur
- Postkolonialism och orientalism
- Filmatisering, texttransformation, nya medier och digitalisering

Förutom Marika Tandefelts plenumföreläsning fanns det en session med språkvetenskapliga bidrag. *Annika Johansson* var en av de skandinavister som representerade språkvetenskapen på IASS 2016 konferensen. I sitt bidrag jämför hon hur en metalingvistisk medvetenhet kan kopplas till språkinlärning hos inlärare av svenska och nederländska. De andra bidragen indelas efter de olika tematan.

Under temat (trans)litteraturhistorieskrivning och kulturförmedling samlas 13 artiklar.

Krzysztof Bak analyserar hur västerbottnisk matkultur gestaltas som ett problematiskt samspel mellan centrum och periferi, svenskhet och samiskhet i Torgny Lindgrens och Ella Nilssons kokbok *Maten* (2003). Bak visar att det finns en kulturell transition mellan Sverige och Europa även på det kulinariska fältet. Bak konkluderar att Lindgren och Nilsson har en tvetydig, ironisk attityd mot det egna, lokala köket genom att använda termen 'samiskhet' för att underminera den logocentriska tanken av västerbottnisk kulinaria.

Jan Dlask utför en Bourdieu-inspirerad undersökning om översättningen och mottagandet av finlandssvensk litteratur i Tjeckien. Finlandssvensk litteratur är minoritetslitteratur, men intar likaväl en plats i det tjeckiska litterära fältet. Bourdieus indelning av fältet i en intellektuell pol och en kommersiell pol visade sig vara tillämpbar. Modernistisk poesi (t.ex. av Edith Södergran) och prosa (t.ex. av Henrik Tikkanen) kunde indelas i den intellektuella polen, medan en författare som Sally Salminen placerades i den kommersiella polen.

Knut Hamsuns beskrivning av hunger i romanen *Sult* (1890) framställs av *Frederike Felcht* som exempel på ett transnationellt tema och den blir jämförd med beskrivningar av hunger hos franska naturalister, bland andra *Le ventre de Paris* (1873) av Zola. Zolas text handlar om svårigheten av att mobilisera social protest, Hamsuns text utpekar snarare ett epistemologiskt problem i att representera ett politiskt tema.

Även *Christian Janss* och *Gitte Mose* utför en jämförande analys. De diskuterar hur J.P. Jacobsen blev recipierad av R.M. Rilke och hur Jacobsen blev tilldelad en roll som modernist

och stor stilist i litteraturhistoria, beroende på mottagarens perspektiv. Andra viktiga faktorer som Janss och Mose utpekar är kvinnans ställning och syn på religionen.

Ulrik Lehrmann skriver om den nederländska författaren Hans Martin som hade stor succé i Skandinavien på 1940- och 1950-talen, men som glömdes bort, även i Nederländerna. Martin skrev bestsellers om en international och individualiserad europeisk jet set och de kan betraktas som en modernitetsorienterad korrektiv av dåtidens dansk populärlitteratur.

Kim Middel skriver om utvecklingen av en Isländsk självmedvetenhet och har beröringspunkter med Egilssons artikel om litterära bilder av Island. Middel fokuserar på Finnur Jónssons *Historia Ecclesiastica Islandiæ* (1772-1778). Med detta verk lyckades Jónsson skapa en positiv bild av Island i Europa genom att framställa Island som en oavhängig nation långt innan 1800-talets nationalister gjorde det.

Ivars Orehovs ger en annorlunda (litteratur)historia – och kanske också en sportshistoria - genom att lyfta fram det glömda kultur-historiska elementet, där litteratur, bildkonsten, musik och arkitektur var med i Olympiska spelen mellan 1912 (Stockholm) och 1948 (London), såsom de beskrivs i två dagböcker av deltagande atleter: Karl Lukk och David Wiman.

Åge Meyer Benedictsson (1866-1927) var en kulturförmedlare som spelade en viktig roll för litauisk-danska kontakter. Han översatte litauiska folksånger och skrev *Et Folk der vaagner. Kulturbilleder fra Litauen* (1895). *Ieva Steponavičiūtė* diskuterar i synnerhet detta verk av Benedictsson och ser det som ett nytt sätt av etnografiskt skrivandet.

Genom att belysa två sena böcker av Georg Brandes, *Verdenskrigen* (1916) och *Tragediens anden Del. Fredsslutningen* (1919), fokuserar *Erik Svendsen* på Brandes som en politisk författare, och framställer Brandes som en internationell observatör, kritisk upplysningsfilosof och republikan.

Marie Sophie Schwartz var på 1800-talet i hela Europa en omtyckt och flitigt översatt svensk författare och det var hon även i Polen. *Magdalena Wasilewska-Chmura* analyserar översättningsstrategierna på 1870-talet av polska översättare. Även om Schwartz var ganska moderat i sin framställning av emanciperade kvinnor, anpassade översättarna de kvinnliga romanpersonerna till mer flickaktiga och väluppfostrade kvinnor medan de inte ändrade de manliga personernas genusbestämda integritet.

Troy Wellington Smith lyfter fram Kierkegaards medvetna vändning bort från den tyska *Bildung* idealet till den brittiska litteraturen, som på den tiden hade en perifär ställning. Wellington Smith visar med denna translitterära historieskrivning att Kierkegaard härmed lämnade Heibergs fokus på fransk och tysk kultur och litteratur för den dåtidens periferi, England. Shakespeare, Defoe och Byron för att nämna några.

Som Lehrmann behandlar även *Sophie Wenerscheid* en roman av en nederländsk författare: *Nooit meer slapen* (Aldrig mera sova, 1966) av Willem Frederik Hermans. Romanen som utspelas i norska Finnmark och handlar om en ung nederländsk geologidoktorand, och Wenerscheid läserden utifrån resenärens perspektiv och beskriver kulturkonflikten som utmynnar i en regressiv hemkomstfantasi.

Robert Zola Christensen och *Anders Mortensen* spinner vidare på kanondebatten i Danmark och belyser två verk av H.C. Andersen, *Den lille Havfrue* och *Den grimme ælling*. I stället för att enbart behandla estetiska aspekter tar de sagorna som exempel på materiell kultur som även har kommit till kommersiell användning. Zola Christensen och Mortensen pläderar för ett

antropologiskt kanonbegrepp, det vill säga att forskare även ska inkludera materiellt bruk av kanoniserade litterära verk.

(Trans)migration och litteratur är ämnet för sju artiklar.

Anna Bohlin läser Selma Lagerlöfs *Nils Holgersson* som ett bidrag till folkhemmet. De centrala personerna är Nils och Akka, gåsen som representerar kvinnligt ledarskap i form av Ellen Keys koncept "den sociala modern". Nils står för utvecklingen av moraliskt tänkande som stöder processen av nationsbyggande å ena sidan, och bevaringen av individets oberoende å andra sidan. För denna balansgång behövs det en överskridande kärlek och det visar Lagerlöf med en flyttfågel med flera hemländer.

Christine Hamn beskriver en annorlunda mor, Medea. Hamn beskriver tragedins resa genom Europa, genom tiderna och genom olika språk och jämför Medeagestalten i Euripides' version (431 f.Kr.) med Christa Wolfs tyska version (1996) och Sara Stridbergs version (2011), där den sistnämnda placerar Medea i ett flyktningslandskap.

Michael Konupek är en författare som migrerade från Tjeckien till Norge och blev författare. *Martin Humpál* diskuterar Konupeks romaner om personer i exil. Romanen *Rutenia* handlar om en del av Tjeckien som under historiens lopp fick många olika namn och härskare. Landet symboliserar även huvudpersonens ambivalens: det förlorade landet är en plats som man vill fly undan och dit man samtidigt längtar.

Andrey Korovin diskuterar H.C. Andersens reseskildringar och argumenterar för hur H.C. Andersen skapade en ny reseskildringsgenre i dansk romanticism genom att han ändrade den traditionella formen, bland annat genom att låta äventyrets fantastiska elementer spela en roll. För Andersen var en poetisk bild av ett annat land viktigare än att skildra verkligheten.

Ingrid Nymoen arbetar med begreppet "cross-cultural discourse" i sin artikel om Jon Fosses bok *Mysteriet i trua* (2015) som innehåller dialogen mellan Fosse och författarkollegan Eskil Skjeldal. Genom att lyssna till olika kulturer med olika religioner och filosofier, transformerar Fosse röster från religiösa ritualer till nya texter, där tystnaden är en viktig element i det poetiska språket, som Nymoen beskriver som en postsekulär (post-)modern poetik.

Bidraget av *Clemens Räthel* om Aaron Isaac, den förste juden som fick tillstånd att invandra till Sverige utan att behöva konvertera till kristendomen, handlar om både transmigration och migrantlitteratur. Isaacs' memoirer betraktar Räthel som "transgressiv" litteratur och som litteratur som befinner sig i ett ingenmansland, ett slags "third space", där det skapas utrymme för själva texten, berättaren och läsaren.

Sylwia Izabela Schab inkluderar språk och översättning i sin artikel om tre polsk-danska exilförfattare som fick lämna Polen efter 1968 då antisemitismen växte: Alicja Fenigsen, Janina Katz och Bronislaw Świderksi. Schab påpekar att det som de tre författarna har gemensamt är att de har varit subjekt i migrationens tid men att de reagerar på sin nya språksituation på olika sätt: hos Fenigsen är det en längtan till det gamla modersmålet, hos Katz leder tvåspråkigheten till en reduktion och hos Świderksi betraktas det danska språket som ett dominerande system.

Inom temat postkolonialism och orientalism placerades tre artiklar.

Helena Bodin skriver om orientalism i Elsa Lindbergs novellsamling och romaner, bland andra *Bakom stängda haremsdörrar* (1931), som handlar om hur det är att leva i ett harem ur

det kvinnliga perspektivet. Lindberg har själv levt i harem efter det att hon hade gift sig med en persisk prins och diplomat. Bodin diskuterar vilka positioner Lindberg-Dovlette intar, både i det litterära verket och i sitt eget liv i brev och intervjuer. Bodin visar att Lindberg-Dovlette överskrider de konventionella gränserna mellan öst och väst.

Piotr de Bończa Bukowski följer Georg Brandes på hans resor genom Polen med de olika multi-etniska territorierna. De Bończa Bukowski analyserar Brandes' reseskildring *Indtryk fra Polen* (1888) utifrån ett post-strukturalistiskt och postkolonialt perspektiv. Han konkluderar att de lokala narrativen om nationens koncept som Brandes möter, underminerar Brandes' berättelse och hans nationsbegrepp.

Rozemarijn Vervoort arbetar med romanen *Homo sapienne* av den grönländska författaren Niviaq Korneliussen. Utifrån en minoritetens röst ur den s.k. periferin skapar Korneliussen nya möjligheter för grönländsk litteratur i en transnationell kontext och befriar den grönländska identiteten från bilden att det skulle vara ett isolerat fenomen.

Delen om filmatisering, texttransformation, nya medier och digitalisering rymmer tre artiklar. *John Almer* analyserar bokversionen av Ingmar Bergmans *Scener ur ett äktenskap*, som var Bergmans första TV-serie och som nådde en stor allmän publik. *Scener ur ett äktenskap* kom i olika genrer, förutom som TV-serien producerades den även som film och teaterpjäs. Almer fokuserar på de narrativa teknikerna, motiven och teman i den svenska bokversionen.

Hanna Dymel-Trzebiatowska skriver om inflytandet av digitaliseringen och den försvinnande generationsklyftan hos barnlitteraturläsare, och hur en genre förvandlas av nya medier. Hon diskuterar bland annat om den digitaliserade barnboken ska betraktas som ett nytt medium eller en variant inom genren digital allålderslitteratur.

Poul Houes artikel anknyter till flera teman. Med den danske provinsialisten Johan Skjoldborg som fall presenterar Houe hur den stora utvandringen till Förenta staterna tematiseras i ett drama, *Ideala Magter* (1911) och en reseskildring, *Gennem De Forenede Stater i Amerika* (1911) som även blev filmatiserade.

Många sessionsbidrag hade kunnat delats in i fler teman och det finns en hel del överlappningar, till exempel mellan postkolonialism, migrant- och minoritetskultur och -litteratur och mellan nya litterära genrer och texttransformation, nya medier och digitalisering. I både plenumföreläsningarna och sessionsbidragen återfinns spänningen mellan centrum och periferi, mellan minoritetskultur och den dominerande kulturen. I alla bidrag återspeglas kongressens nyckelord 'transit', förvandling och förnyelse. Vi hoppas att även denna IASS-bok kommer att bli en liten pärla i hela IASS-publikationernas snöre.

Skriften publiceras i två format, som temanummer av *Tijdschrift voor Skandinavistik* (gästredaktion: Petra Broomans, Ester Jiresch, Janke Klok och Anja Schüppert) och i form av en bok i serien Scandinavian Studies på det akademiska förlaget Barkhuis Publishing.

Biographical notes

Petra Broomans är docent vid institutionen för europeiska språk och kulturer vid Groningen Universitet och gästprofessor vid Ghent University samt vid University Immersion Program, Sichuan University. Hon är koordinator för U4-nätverk *Cultural Transfer Research* och

tillsammans med Jeanette den Toonder koordinator för theme group *Beyond Horizons in Cultural Transfer* inom Research Center for Arts in Society. Huvudredaktör för serien *Studies on Cultural Transfer and Transmission* (CTaT) och ledare för Nederländskt översättarlexikon (VNLex). Forskningsintressen är litteraturhistorieskrivning, kulturförmedling, världslitteratur, kvinnliga författare och minoritetslitteratur. Hon är även verksam som sekreterare i styrelsen för *International Association for Scandinavian Studies* (IASS), som vicesekreterare i FILLM-utskottet och som medlem av rådgivande rådet för serien *FILLM Studies in Languages and Literatures* (Benjamins). (Se för en översikt av forskningsprojekt och publikationer: www.petrabroomans.net)

Ester Jiresch har studerat historia och skandinaviska studier i Wien och i Stockholm. Hon avslutade sin doktorandutbildning vid Groningen Research School for the Study of the Humanities (GRSSH) vid Groningen Universitet, där hon undersökte rollen av nätverk i arbetet med kvinnliga kulturella kanaler i skandinavisk litteratur och kultur i Europa runt 1900 och jämförde de nederländsk/flamländsktalande och österrikisk/tysktalande regionerna med varandra. Hon har publicerat flera artiklar och böcker, inklusive *Im Netzwerk der Kulturvermittlung. Sechs Autorinnen und ihre Bedeutung für die Verbreitung skandinavischer Literatur und Kultur in West- und Mitteleuropa um 1900* (Groningen 2013: Barkhuis). Ester Jiresch är för närvarande verksam som lektor institutionen för europeiska språk och kulturer vid Groningen Universitet.

Janke Klok är Henrik-Steffens-professor vid Humboldt-Universität zu Berlin siden 2014 med forskningsfokus på skandinavisk litteratur inom interkulturella studier. Hennes doktorsavhandling *Det norske litterære Feminapolis 1880-1980. Skram, Undset, Sandel og Haslunds byromaner – mot en ny modernistisk genre* publicerades 2011. Hennes forskningsintressen omfattar litterära arktiska, biografiska, stads- och genusstudier. Hon har översatt romaner och poesi av klassiska och samtida norska författare. Några av de senaste publikationerna är bl. a. *Kalte Kulturen und die Arktische Ewigkeit* (2017), *"Dat soll auch nicht jehen, dat soll fahren". Norwegische Künstlerinnen i Berlin* (2018). Hon är medlem av nätverket *Beyond Horizons in Cultural Transfer Studies, SocTat* [Groningen Universitet], *Helsingfors litteratur och stadsnätverket, Norden i Europa - Europa i norra* (Universitetet i Oslo), och *AEG* [Arbeitskreis Experiment Geisteswissenschaften] (Humboldt University Berlin). (Se även: <https://www.ni.hu-berlin.de/de/personal/jkl>.)

Anja Schüppert är lektor vid institutionen för europeiska språk och kulturer vid Groningen. Hon har studerat skandinaviska studier i Berlin, Göteborg, Umeå och Uppsala och doktorerat i lingvistik (2011) vid Groningen universitet (*Origin of Asymmetry. Mutual intelligibility of spoken Danish and Swedish*). Hon undersöker perception och produktion av språkvariation och -förändring, med fokus på europeiska språk och experimentella metoder. Hon är även redaktör för tidskriften *Tijdschrift voor Skandinavistiek* (University of Groningen Press) och medlem av redaktionen för ordböckerna *Nederlands-Zweeds* och *Zweeds-Nederlands* (Van Dale).